

(Интервју који је Сем Вакнин дао Барију Скоту Зелену, заменику уредника часописа "Strategic Insights" и сараднику на пројекту Арктичка безбедност у Центру за савремени сукоб.)

- Током 1990-их, америчке и НАТО трупе биле су директно укључене, и дипломатски и војно, у изазове који су изазвани пропадањем држава што је резултирало експлозијом етничког и племенског насиља које је пратило то пропадање. Које су по Вашем мишљењу најважније лекције, из ових искустава, које су доносиоци одлука у западном свету научили? □

- Ниједна национална држава није пропала 1990-их. Само су неодрживи и незамисливи мултикултурални, мултиетнички експерименти (попут Чехословачке, СССР-а, и Југославије) пропали. Лекције које је Запад научио су веома једноставне: у неким деловима света етнички хомогене националне државе су стабилни играчи и они су цењенији од других, разноврснијих типова друштава (стога подршка Запада независности Косова); комбинација бајонета и путера делује и доводи до мира и просперитета (нпр. на Балкану); суверенитет треба подвргнути константној провери међународне заједнице и оружаним снагама које ће унапред спречити хуманитарне катастрофе; међународни консензус и коалиције функционишу (као у Босни или у првом Заливском рату), док у мултиполарном свету, унилатералне акције не дају резултатата (амерички несрећни рат у Ираку).

- У тренутку када се Америка упустила у свој глобални рат против тероризма, често предузимајући једнострану војну акцију изричући своју намеру да заустави нове претње, да ли верујете да су креатори и творци њене политике заборавили лекције из 1990-их, нарочито са Балкана? □

- Свакако. Узмите Ирак за пример: да су ове лекције спроведене, Ирак би био разбијен на три етнички хомогене мини државе (или аутономије), можда у оквиру конфедерације или са заједничким тржиштем; био би понуђен свеобухватни, економско-развојни програм за реконструкцију, попут Маршаловог плана; и САД не би морале да војно интервенишу, а и требало је да се уздрже од једностране акције.

Израел, на пример: да су имали ове лекције на памети, Израел би био приморан да пристане на стварање одрживе палестинске државе као и да се повуче са већине својих територија из шестодневног рата; Запад би завађеним странама нудио чланство у ЕУ или придруживање; Био би понуђен и финансиран обиман економски и развојни програм; а САД никада не би напустиле своју улогу поштеног берзанског мешетара сврставајући се толико отворено на страну једног од учесника (Израел).

- Када се Југославија распала, дипломатска подршка многих западних сила је омогућила појаву малих суверених и независних националних држава насталих из некадашњег мултинационалног ткања ове земље, сугеришући на неки начин своју одговорност за кризу. Да ли мислите да су ризици распада држава, у годинама које су уследиле, по националним, етничким или догматским основама заборављени од стране тих истих

западних сила? □

- Не мислим да је дезинтеграција мултиетничких и мултикултуралних ентитета ризик. Чак напротив, мислим да је постојање вештачких ентитета, који се састоје од разних националности, дестабилишући геополитички фактор. У неким деловима света (Европа, Блиски Исток, Африка), етнички хомогене националне државе су једино дуготрајно и одрживо мирно решење. Неизбежно је да слом држава некада доводи до крвавих конфликта и етничког чишћења. Али ово није природни закон: погледајте, на пример, мирни распад Чехословачке и СССР-а. Крвава смрт Југославије је изузетак до кога је довело одбијање њеног руководства да се одрекне мултиетничке прошлости.

- *Када су САД интервенисале са циљем спречавања даљег етничког насиља на Балкану и послале војну силу да помогне мировним операцијама и да би се постарале да се мир скован у Дејтону чврсто одржи, то је донекле било мотивисано хуманитарним поривима, а године које су уследиле показале су да је концепт хуманитарне интервенције поново адекватан, поново након што је неуспех у Сомалији оставио многе Американце разуверене у овај концепт. У данима после 11. септембра, да ли видите другачију Америку, коју мотивишу другачије вредности, која се залаже за разбијање држава да би спречила појаву будућих стратешких опасности, а не за решавање проблема? Да ли ситуација у Ираку такође сугерише брзо пропадање америчког стратешког памћења, с обзиром да су се тек недавно извукли из свог балканског искуства као заговорници хуманитарне интервенције која спречава геноцид, етничко чишћење и друге злоупотребе људских права – а онда после 11. септембра, брзо постају неоимперијална сила која има намеру да преобличи друге државе према свом лику, наизглед немајући у виду комплексност етничке структуре која је основа многих суверених држава Блиског Истока и јужне Азије, чије границе не одсликавају демографску једноличност нити јој одговрају?*

- Никад нисам веровао у те фразе попут „хуманитарне интервенције“ или „хајде да створимо нову демократију“. Иницијатори оружаних конфликта су увек прибегавали причама: морално – етичким, миленијумским, религијским, националним, политичким или мистично – метафизичким. Комунизам се састојао од покушаја да се пролетаријат истргне из опаких канџи капитализма; Наполеонов убилачки поход био је подупрт вредностима француске револуције, и он је, такође, тврдио да Европом шири демократију; Хитлер је себе, у почетку, представљао као природног прогонитеља угњетаваних немачких мањина централној и источној Европи.

Истина је да нације делују из сопственог интереса. Америчка умешаност на Балкану није била мотивисана идеализмом, ни вештачким ни правим. Нестанак СССР-а направио је вакуум моћи у Европи и на другим местима, на некадашњим позорницама хладног рата. САД су се умешале да би разјасниле ко је нови шериф у граду и да би успоставиле себе као једину супер силу. Босна и Херцеговина, а касније и Косово послужили су само да покажу да „НЕ“ Америци није опција и да ће пркосни дисиденти у новом светском поретку бити сурово кажњени. Изговор „хуманитарна интервенција“ је одличан за стварање међународних коалиција те је стога коришћен само у два наврата и то искључиво у Европи (Америка је стајала и посматрала како се одвија геноцид у Руанди, примера ради). Сада, када јој више партнери нису потребни (или јој се тако чини), САД

се више и не труде да се претварају.

- *Последице инвазије на Ирак, која се из муњевите и одлучне стратешке победе претворила у тешки, дуготрајни устанак који су повели нови под-државни противници вођени секташким или идеолошким визијама, створила је плодно тле за стварање нове терористичке претње у некада стабилном ирачком друштву: шта нам ово говори у смислу стратешке мудрсти Америке после 11. септембра, нарочито по питању стратешког превентивног деловања?*

- Ирак никада није био стабилно друштво. Његова историја је пуна преврата, покоља, сукоба и побуна. Као и многе друге блиско-источне земље, Ирак су створили Британци, а с обзиром да је био етнички хетероген, никада није много напредовао. Американци су напали Ирак да би осигурали залихе нафте и морске путеве, и да би успоставили линију фронта у својој борби против отровног анти-Америчког милитантног ислама и његових спонзора (нпр. Иран). Гледано из овог нео конзервативног угла, америчка инвазија на Ирак је стратешки успех. САД данас контролишу цео залив. Чак се ни Иран не усуђује да се отворено супротстави Американцима. А Америка сада циља на слабу тачку борбене и ресурсима богате Русије. САД нису могле да ураде ништа друго осим да угуше устанак у регији толико склоној лошем понашању. То иде уз територију.

- *Чему нас балканска искуства из 1990-их могу научити у вези тренутне ситуације у свету, корена терора, узрока пропадања држава и пута ка миру и стабилности?*

- 1990-е на Балкану су нас, пре свега, научиле да је одрживи мир последње решење. Мир међу нацијама је резултат кајања и исцрпљености од узајамног терора и крвопролића – а не пријатељских и визионарских стратегија. Свету су била потребна два рата да би се Француска и Немачка помириле. Приморавајући невољно становништво на нежељено примирје у раним фазама конфликта, Запад осигурава понављање сукоба. Где год је то могуће и применљиво, Запад маше економским шаргарепама (као што је чланство у ЕУ) пред окрвављеним ратницима (мада их не гурају на силу у грло као доказ надмоћи, као што су радили и још увек раде са Србијом). Хуманитарну помоћ треба обезбедити, као и стипендије и кредите за развој заслужнима. Али војна помоћ коју је Немачка пружила Хрватској, или „неупућени“ Американци најекстремнијим елементима на Косову служе само да се појачају и продуже патња и рат.

Запад је тврдоглаво одбијао – то и даље чини – да размисли о једином изводљивом решењу за проблеме Балкана. Уместо да направе нови берлински конгрес и поново исцртају границе држава, квази држава и фракција које су се појавиле са распадом југословенске федерације, Запад улудо и заслепљено истрајава у неодрживим границама које одсликавају колонијално одлучивање и линије прекида ватре. У недостатку колонијалне силе, само етнички хомогене државе могу да опстану у миру како на Балкану тако и на другим местима. Запад је требало да се труди да спроведе етничку хомогенизацију широм региона, мењајући границе, охрабрујући размене становништва и обесхрабрујући етничко чишћење и присилну асимилацију („етничко порицање“).

Али грешке Запада на Балкану нису ограничене само на домене политике и геополитике. Запад (заправо Америка) има доста помоћника, при чему су ММФ и Светска Банка најпознатији. Они су начинили још једну стратечку брљотину. Уместо да одбију своју клијентелу – пост-комунистичке земље у транзицији – од централног планирања и командне економије, они су се упустили у микро управљање њиховим економијама по идеји Вашингтона. Бретон-Вудс институције су постале свеprisутне, доминантне апроксимације комунистичке партије. Политика диктата увукла их је у најдеталније делове свакодневног управљања, вето одлука (економских и не-економских), ласкања и претњи владама, блокирања зајмова за приватни сектор као и надметања на међународним кредитним и инвестиционим тржиштима.

Пост-комунистичке земље у транзицији – и Ирак данас – су попут беба које треба да начине своје прве кораке у захтевном свету слободног тржишта и капитализма. Мултилатералне финансијске институције имају улогу мајки. Добре мајке пуштају децу, охрабрују их да буду самостална, сигурна у себе, да уче на грешкама, уводећи им само награде и казне. Лоше мајке одбијају да прихвате ширење видика свог потомства. Оне награђују завсиност и кажњавају сваки чин одвајања и индивидуалности. Оне су доминантне фигуре пуне љубави. Укратко: оне микро управљају.

- Посматрајући историјско шта би било..., да ли верујете да је амерички избор 2000. био у корист потпредседника Ала Гора, који је био „хуманитарни соко“ који је дуго покушавао да убеди председника Клинтона да се директно (и војно) ангажује на Балкану, да ли би Америка кенула другим путем после 11. септембра, и избегла војне акције које су у реалности довеле до пропасти државе и етничког насиља у Ираку?

- Не. Не мислим да историјом управљају „личности“. То је опасно гледиште које је човечанству дало диктаторе и тиране. Историја и њени процеси и трендови су неизбежне последице једне дијалектике. Ко год био станар Беле Куће, највероватније би поступио исто. Гор би сигурно више инсистирао на међународној коалицији за инвазију на Ирак и чешће би се позивао на причу о „хуманитарној интервенцији“. Али би свеједно напао Ирак (или Иран). Потребе да се осигурају енергетске резерве и морски путеви су ванвременске и независне од персоналних склоности носилаца функција. Прелаз са симетричног хладног рата на асиметричне претње које представљају милитанти, терористи, борци за слободу и фундаменталисти доводи до геостратешких ограничења која би подједнако притискала Гора као што су и Буша.

- Гледајући у будућност, да ли балканска искуства, посебно у погледу одржавања мира и националног помирења, нуде модел који би могао да доведе до краја борбу против глобалног тероризма (BPGT) путем помирења између државе и под-државних снага између којих тренутно траје сукоб?

- Једном речју: не. Искуство из југословенских сецесионистичких ратова је применљиво на, можда, распад других мултиетничких држава, али не може нам послужити као пример у случају под-државних учесника, као што су милиције, терористи, борци за слободу, пучисти, религиозни милитантни фундаменталисти, итд.

ВРГТ није глобална појава. То је заправо локализовани, или највише, регионални сукоб између Запада (у ствари Америке) и неколицине притајених ратника, који живе и делују у муслиманским земљама широм Азије (и мање или више Африке).

Комунизам, фашизам, нацизам и религијски фундаментализам су утопије баш као и класична идеја о напретку, чији су највећи заговорници западна научна мисао и либерална демократија. Све четири нелибералне идеологије чврсто усвајају линеаран поглед на историју: човек напредује сакупљајући знање и богатство и изграђујући друштво које се стално побољшава. Слично томе, класична, свеобухватна идеја о напретку доживљава се као „Закон Природе“ где су људско законодавство и институције његове манифестације. Стога су све идеје о напретку псеудо-научне.

Ипак, постоје извесне важне разлике између комунизма, фашизма, нацизма и религијског фундаментализма са једне стране и западног либерализма са друге: Све четири тоталитарне идеологије виде индивидуалне трагедије и жртве као неизбежну потпору непрекидном напредовању врсте. Међутим, оне редефинишу „људскост“ (ко је човек) да би искључили велике групе људи. Комунизам је пригрлио радничку класу (пролетаријат) али не и буржоазију, нацизам ја промовисао један народ али је омаловажавао и уништавао друге, фашизам се клањао колективном али је жестоко гонио дисиденте, религијски фундаментализам је супротстављао провалију између верника и неверника.

Код ове четири нетолерантне идеологије, искључивање одређених непожељних група људи је и предуслов за операцију „Природног закона напретка“ и неодвојиви део њиховог напредовања. Морална и духовна обавеза „правог“ човека према будућим генерацијама је да „смањи терет“ са закона, да му омогући да функционише без потешкоћа и у оптималним условима, при чему су све препреке (читај: непожељни) уклоњене (читај: убијени). Све четири идеологије руше модерни свет (другим речима, сам напредак) користећи његове тековине (технологију) да би искључили и убили све „аутсајдере“, а све у име помоћи и побољшања „правог“ човечанства.

Међутим, либерална демократија је, с времена на време, крива за исти грех. Иста ишчашена логика наставља се изградњом и одржавањем нуклеарног оружја у земљама као што су САД, Велика Британија, Француска и Израел: они би требало да заштите „добро“ човечанство од „лоших“ људи (нпр. од комуниста током хладног рата, Арапа, или пропалих држава попут Ирана). Чак је и глобално загревање симптом таквог искључивог размишљања: богати сматрају да имају право да опорезују „ниже“ сиромашне загађујући нашу заједничку планету и непропорционално црпећи њене ресурсе.

Чињеница је да је барем од 1920-их, опстанак човечанства изнова угрожаван искључивим идејама о напретку. Чак је и колонијализам, који је претеча модерних идеологија, био отворен и тражио је начин да „поправи домороце“ и „приближи их нивоу Белог човека“ путем асимилације или укључивања у културу и друштво колонијалне силе. Ово је прослављано (а онда и осуђивано) као „терет Белог човека“. То што више не прихватамо нашу заједничку судбину и потребу да сарађујемо да би се побољшали није ништа друго до самоубиство.

Ислам није само религија. То је такође, можда и најважније – државна идеологија. Она је свеобухватна и мисионарска. Она прожима све аспекте друштвене сарадње и културе. То је организациони принцип, прича, филозофија, вредносни систем и упутство за живот. Услед овога ислам налочи конфучијанству и донекле, хиндуизму.

Јудаизам и његов потомак, хришћанство – иако увелико умешано у политичке афере током векова – држали су своју достојанствену дистанцу од оваквих телесних ствари. Ове религије су „небеске“, за разлику од ислама, који је практичан, прагматичан, опипљив и свеприсутан - „земаљска“ вера.

Секуларне религије – демократски либерализам, комунизам, фашизам, нацизам, социјализам и други изми – ближи су исламу него на пример будизму. Оне су универзалне, упућују и апсолутне су. Оне обезбеђују рецепте, правила и норме по питању сваког аспекта постојања – индивидуалног, социјалног, културног, моралног, економског, политичког, војног и филозофског.

На крају хладног рата, демократски либерализам стајао је као победник над свежим гробовима својих противника. Сви они су били збрисани. Ово је убрзало Фукујамину рану дијагнозу (Крај историје). Али једна државна идеологија, један љути ривал, челични противник, један изазивач за светску доминацију, једна антитеза је остала – ислам. Милитантни ислам стога не представља канцерогену мутацију „правог“ ислама. Напротив, то је најчистији израз његове природе као империјалистичке религије која захтева безусловну покорност својих следбеника и гледа на све невернике као инфериорне и заклете непријатеље.

Исто би се могло рећи и за демократски либерализам. Попут ислама, он се не устручава да примени силу, има мисионарски карактер, колонизатор је и на себе гледа као на монополисту „истине“ и „универзалних вредности“. Његови противници су неизбежно оцењени као примитивни и безвредни. Овакве узајамно искључујуће тврдње морале су довести до тоталног конфликта пре или касније. „Рат против тероризма“ само је последња рунда у миленијумском рату између ислама и других „светских система“.

Овакво тумачење најновијих догађаја разбеснело је многе. Они захтевају (често врло грубим тоном) да знају:

Зар ја не видим разлику између терориста који убијају цивиле и регуларне војске, у рату?

И регуларни и нерегуларни убијају цивиле, наравно. „Колатерална штета“ је главни исход савременог, тоталног ратовања – као и конфликта мањег интензитета.

Ипак, постоји велика разлика између терориста и војника:

Терористима је покољ цивила главна тактика – док регуларна војска то ретко чини. Такви поступци су криминални и за жаљење, ко год да је починилац.

Али шта је са убијањем војника у борби? Како да се поставимо према убијању војника од стране терориста у борби?

Модерне националне државе прихватиле су самоприсвојени монопол на насиље у својим уставима и устројствима (и у међународном закону). Само је државним органима – војсци и полицији – дозвољено да убијају, муче и затварају. У ову слику се терористи не

уклапају: и они би да убијају, муче и затварају. Они би да разбију картел смрти који држе владе, тако што би се учланили у њихове редове.

Стога, када војници убијају терористе и („ненамерно“) цивиле (као „коллатералну штету“) – то се сматра дозвољеним. Али када терориста учини исту ствар – он се сматра одметником.

Изнад свега, лоше понашање неких земаља – ни најмање САД – довело је до легализације тероризма. Националне државе често користе терористичке организације да би проширили своје геополитичке циљеве. Када се ово деси, првобитни отпадници постају „борци за слободу“, непожељни постају савезници, убице се описују као осећајни борци који се боре за једнака права. Ово доводи до замућивања етичке перцепције и отупљивања моралног расуђивања.

Дакле, да ли бих ја радије живео по шеријатском закону? Зар не налазите да је либерална демократија умногоме супериорнија у односу на ислам?

Супериорнија, не. Другачија – наравно. Пошто сам се родио и одрастао на Западу, нормално је да преферирам те стандарде а не исламске. Да сам се родио у муслиманској земљи, вероватно бих мислио да су принципи Запада изопачени и одвратни.

Питање је бесмислено јер претпоставља постојање објективног, универзалног од културе и времена независног система карактеристика. Срећом, таква ствар не постоји.

На чијој сам ја страни у овом судару цивилизација?

Ово није судар цивилизација. Западна култура је нераскидиво повезана са исламским знањем, учењем и филозофијом. Хришћански фундаменталисти имају више заједничког са муслиманским милитантима него са француским интелектуалцима или онима са источне обале.

Муслимани су одувек били најзначајније Друго Западна. Исламско постојање и „поглед“ помогли су да се обликује новонастали идентитет Западна као историјска творевина. Од Шпаније до Индије, непрекидно трвење и плодна интеракција са исламом обликовала је Западне вредности, веровања, доктрине, морална уверења, политичке и војне институције, уметност и науку.

Овај рат је у вези са доминацијом у свету. Два некомпатибилна система мисли и вредности надмећу се за срца и умове (и куповину моћи) становника глобалног села. Као у вестернима, тачно у подне, само један од њих ће остати на ногама – или ће оба нестати са лица земље.

Коме сам ја одан? Ја сам западњак, тако да се надам да ће Запад победити у овом сукобу. Али било би добро да у току тог процеса Запад доживи понижење, деконструкцију и реконструкцију. Једна позитивна ствар из овог конфликта је нестанак система суперсиле – реликвије прошлих дана које би најбоље било заборавити. Ја чврсто верујем да су у милитантном исламу САД нашле себи равног. Другим речима, ја гледам на милитантни ислам као катализатор који ће убрзати трансформацију глобалне структуре моћи са униполарне на мултиполарну. То се може десити чак и у Америци. То

ће дефинитивно довести до обнављања религијске мисли и културног дискурса. Сви ратови доведу до тога.

Запад се не бори против Ал-Каиде. Он се суочава са околностима и идејама које су довеле до успона Ал-Каиде. Услове попут сиромаштва, незнања, болести, опресије и ксенофобичног сујеверја тешко је изменити. Идеје је немогуће угушити. Милитантни ислам се већ више проширио него што би и једна западна влада хтела то да призна. Историја показује да се све терористичке групације кад-тад прикључе главним токовима. Многим земљама – од Израела, источног Тимора до Никарагве – управљају бивши терористи. Тероризам ојачава друштвену мобилност и усваја редистрибуцију богатства и ресурса од оних који су га имали на оне који га нису имали. Ал-Каида, упркос злослутном опису западне штампе није изузетак. И она ће временом упасти у замку близанаца - моћи и новца. С обзиром на њен нихилистички и децентрализовани карактер, њени изражени циљеви су правила ислама и једнаког економског развоја. Суђено је да се пробије бар у неким земљама.

Свет ће у будућности бити потпуно плуралистички. Занос за преобраћењем учинио је либералну демократију и капитализам нелибералним и нетолерантним. Запад мора прихватити чињеницу да повећи део човечанства не сматра материјализам, индивидуализам, либерализам, напредак и демократију – барем са њиховим западним маскама – као универзалне или пожељне. Кредо - живи и пусти друге да живе - (и живи и пусти друге да умру) мора заменити отровни оптимизам Запада и интелектуалну и духовну ароганцију.

Едвард К. Томпсон, извршни директор часописа „Лајф“ од 1949. до 1961, једном приликом је написао:

- „Часопис „Лајф“ мора бити радознао, будан, речит и моралан, али ово мора постићи без да се понаша арогантно, цинично, као свезналица или воајер.“

Запад је грубо и у потпуности прекршио Томпсоново правило. У свом често прекиданом разговору са овим заборављеним деловима планете, он се понашао, понекад као воајер, циник и свезналица. Без изузетка се понашао арогантно. Због свог неопеваног и фантастичног низа брљотина, лоших прорачуна, узалудних обећања, неостварених претњи и непристојних дипломата – довео је свет на ивицу рата, а регионе које је „прихватио“, на праг економских и социјалних немира.

Заљубљен у нову идеологију слободног тржишта и демократије, Запад је први преузео улогу свезнајућег. Осмишљавао је инжињерске моделе, креирао савршене законе, наметао сигурне институције и снажно „заговаране“ мере. Његови представници, трибуни Запада, валдали су плебејским Истоком са одлучношћу којој су умеће и знање ретко могли да парирају. Нежне руке у гвозденим рукавицама, незнање маскирано економским двосмисленим говором, геостратешки интереси који се издају за облике владе, све је то карактерисало њихов однос са домороцима. Проповедајући са висине они су сипали срамоту и слатке заблуде на наивне запањене масе.

Обмана је била очигледна домаћим циницима – али неуспех је био оно што је разуверило

и њих и друге. Запад није своје некадашње колоније изгубио ни због својих огромних лажи, ни када се претварао да све зна, када то није знао, ни када је манипулисао, ласкао и приморавао – него када је доживео неуспех. За народе ових региона, цар је био комплетно обучен. Његову нагост није открило мало дете, већ огромни дебакл. У својој претенциозности и арогнацији, лажној сигурности и таштим клишеима, увезеним економским моделима и извезеним јефтиним материјалима – Запад је успео да у потпуности уруши читаве привреде, да ојади заједнице, да донесе пропаст вековима старом друштвеном ткању, које су генерације марљиво ткале. Донео им је криминал, дрогу и покољ али им је заузврат дао врло мало, само облачни хоризонт и грмљавину празних прича. Као последица, посрнуле владе још увек плаћају данак вредностима капитализма, а масе су разгневане, немирне, побуњене, ојађене и анти-западне до сржи.

Они са разбијеним илузијама нису били спремни да то дуго трпе – не само због Западног нео колонијализма већ такође и због неспособности и незнања, због ноншалантног експеримента који им је наметнут, са амбисом који зјапи између обећања и оствареног. Током овог периода, изасланици Запада – његови осредњи политичари, његови незасити, немилосрдни медији, његови прегојени туристи, неписмени војници и економисти из фотеље – настављају да се играју Бога, наносећи већу штету од њега самог.

Као већ признате свезналице (кршењем свих научних и верских традиција), они су такође развили неку врсту бриге за свет, груби цинизам повезан са фасцинацијом дубинама до којих је потонуо неморал локалног становништва. Воајерски џет-сет који одседа у хотелима од пет звездица (или луксузним апартманима) надгледа комунистичке или блиско-источне или афричке градове од картона. Они се возе својим возилима до трошних канцеларија домаћих бирократа и вечерају у ресторанима за 100 долара по оброку („како је овде јефтино“). Између кебаба и хумуса они се жале и кукају на корупцију и непотизам („Ја просто обожавам њихову националну храну, али они су тако...“). Недостаје им аутохтона способност да реагују одлучно, да пресеку црвену траку, да производе квалитет, да отворе свет, да буду мање ксенофобични (док ово говоре бацају презриве погледе на домаћег конобара).

Њима се све то чини као древна природна сила, и због тога је њихов цинизам неизбежан. Ови гласници Запада, углавном провинцијалци са видиком ограниченим конзумирањем и богатством, усвајају цинизам као замену и пречицу за космополитизам. Они погрешно верују да им лажни сарказам даје чврстину и богато искуство и моћну арому декадентног образовања. Међутим то их само чини још неподношљивијим и одбојнијим за становнике.

Чак се и свештеници, Запад – и Европљани и Американци – понашају као узор врлине која треба да се следи, да полсужи за узор, готово надљудски у својој борби у кроћењу порока, најпре похлепе.

А ипак се хаос и корупција у њиховим домовима преноси уживо, даноноћно људима од којих они траже да се промене. А они праве завере, колаборације путем корупције, криминала, превара и намештених избора у свим земљама којима проповедају. У свом покушају да окончају историју, изгледа да су испровоцирали још један круг – још

злокобнији, истрајнији и трауматичнији него пре. Запад, без сумње, плаћа за своје грешке. Јер, зар није део његовог учења да све има своју цену и да увек дође време за свођење рачуна?

- Да ли глобализација има икакве везе са порастом тероризма?

Од Венецуеле до Тајланда, демократске режиме су свргавале њихове ауторитарне замене: војска, харизматични левичари или обични популисти. Чак су и у САД, бастиону владавине устава, људска и грађанска права алармантно нарушена (мада не без преседана у време рата).

Водећи идеолози либералне демократије починили су велику грешку нераскидиво се повезујући са доктринама слободног тржишта и новим поретком глобализације који се појављује. Као што је Томас Фирдман тачно приметио у књизи „Лексус и дрво маслине“, оба правца размишљања су чврсто у вези са Сједињеним Америчким Државама (САД). Тако су либералну демократију масе почеле да доживљавају као обману која за циљ има да заштити интересе стално ширећег, злокобно нарцисоидног царства (САД) и похлепних мултинационалних компанија. Либерална демократија почела је да се изједначује са затупљујућом, приземном културном хомогеношћу, упадом у приватност индивидуалца и гушењем националног и других идиосинкратских осећања.

Либерална демократија почиње да се меша и противречи нео колонијалној експлоатацији, социјалном дарвинизму и урушавањем друштвених, дуготрајних споразума - имлицитно и експлицитно. Чак се доводи у везу и са материјализмом и запањујућом разноврсношћу друштвених зала: повећаним стопама криминала, незапослености, сиромаштвом, зависности од дроге, проституцијом, трговином органа, монополистичким понашањем, корпорацијским криминалом и другим анти друштвеним облицима понашања.

Стога је слом неизбежан.

30. јун 2008.

<http://www.theconservativevoice.com/aticle/32876.html>